

ПОВІДОМЛЕННЯ

УДК 355.48 (477)

Світлана Гладченко,

<https://orcid.org/0000-0001-8802-5111>,

кандидатка історичних наук, доцентка, завідувачка бібліотеки,

Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса, Україна)

вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, 65009, Україна e-mail: hladchenko@vaodesa.mil.gov.ua

Мита Кольчак,

провідний бібліотекар,

Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса, Україна)

вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, 65009, Україна e-mail: lib@vaodesa.mil.gov.ua

Світлана Дивна,

провідна бібліотекарка,

Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса, Україна)

вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, 65009, Україна e-mail: lib@vaodesa.mil.gov.ua

Інна Пігулевська,

провідна бібліотекарка,

Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса, Україна)

вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, 65009, Україна e-mail: lib@vaodesa.mil.gov.ua

Ірина Маслій,

бібліотекарка,

Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса, Україна)

вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, 65009, Україна e-mail: lib@vaodesa.mil.gov.ua

Олена Лісніченко,

бібліотекарка,

Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса, Україна)

вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, 65009, Україна e-mail: lib@vaodesa.mil.gov.ua

Тетяна Козачинська,

бібліографія,

Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса, Україна)

вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, 65009, Україна e-mail: lib@vaodesa.mil.gov.ua

Видання з військової історії України у фондах Загальної бібліотеки Військової академії (м. Одеса)

Постійне зростання інтересу у сучасних дослідників до вивчення військової історії нашої країни, необхідність нарощення її обороноздатності значною мірою актуалізує ресурси бібліотек з означеної тематики. У повідомленні здійснено презентацію колекції видань із вітчизняної військової історії, історії українського війська, яка становить основу фондів Загальної бібліотеки Військової академії (м. Одеса), користується попитом як у викладачів, так і курсантів.

К л ю ч о в і с л о в а: військова історія України, видання з історії українського війська, Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса).

Військова історія України, з різних як об'єктивних, так і суб'єктивних причин, викликає стійкий підвищений інтерес серед сучасних дослідників. У світових наукових осередках український складник історичної науки перебуває в процесі становлення та пошуку власної ніші у вітчизняній історіографії. Цілком очевидно, що осмислення війни, і все, що з нею пов'язане, неможливе без аналізу як соціальних, так і світоглядних трансформацій, які переживає нині наша країна. Саме тому вивчення військової історії України набуває нині особливої актуальності. Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса) завдяки своїм фондам має змогу долучатися до цього процесу. Наявний книжковий ресурс активно використовується під час навчальних занять із метою популяризації та висвітлення воєнної історії держави у різні періоди її розвитку, при здійсненні Академією науково-дослідної, інформаційної та виховної функцій. Різноманіття книжкової продукції, яка наявна у нашій бібліотеці (енциклопедичні та фундаментальні дослідження з загальної та військової історії України, підручники, монографії, науково-популярні та періодичні видання), дає змогу застосовувати досить широкий спектр форм і методів подання матеріалу з означеної проблематики.

Тема військової історії охоплює два великі складники: історію війська та історію війн. У першій – досліджується розвиток організації війська методи його дій (тобто військове мистецтво). У другій – вивчаються воєнні дії відповідно до періодів історії України, насичених збройними сутичками і воєнними кампаніями, тобто йдеться про застосування військ у конкретних випадках: у зовнішній політиці – оборона країни від ворога або завоювання сусідніх земель; виконання обов'язків щодо забезпечення миру всередині країни [20].

Зрозуміло, що, з об'єктивних причин, час складання вичерпаної бібліографії з української військової історії ще не настав, але дещо, зокрема в галузі нової історії нами вже зроблено.

Однією з найбільш запитуваних книг нашої книгозбірні є «Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХст.)» (Львів: Світ, 1992). Це репринтне видання – перевидання «Історії українського війська», що побачило світ у Львові ще у 1935–1936 рр. – колективна праця (автори: І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів, О. Думін, С. Шрамченко), є доволі унікальним виданням. Вона перша, «дуже амбітна за задумом аналітично-синтетична українська військова історія, науково-популярна за зовнішнім оформленням та критично-наукова за своїм змістом» [11]. Праця складається з 3-х частин, які висвітлюють три масштабні періоди існування українського війська: «Військо княжих часів», «Запорозьке військо» та «Збройні сили початку ХХ ст.», тобто охоплює матеріал з історії українських січових стрільців, військової сили часів Центральної Ради, доби Гетьманщини та української Галицької армії [11].

Читачі мають змогу послуговуватися п'ятим, оновленим, виданням «Історії українського війська», надрукованим видавництвом «Варта» у 1995 р. «Ця книга – подарунок українців Канади й Великої Британії Збройним Силам України». Порівняно з Львівським варіантом 1936 р. це видання доповнено великим додатком, який включає такі розділи: «Козачі війни», «Визвольні змагання флоту»,

«Карпатська Січ 1938–1939», «Перша українська дивізія Української національної армії», «Українська повстанська армія» [12].

Наше минуле надзвичайно багате на воєнні події, тому нелегко написати всеохоплюючу історію українського війська. Для давнішого часу, періоду княжої та козацької, перепона в тому, що майже немає системних фахових описів воєнних подій. Дослідникам доводиться збирати все по крихтах, щоб описати давній військовий побут, організацію війська, стратегію, тактику, або навіть вдаватися до аналогій із військового життя інших народів. Саме так чинив французький історик XVIII ст. Ж-Б Шерер, готуючи книгу «Літопис Малоросії, або історія козаків-запорожців та козаків України, або Малоросії». У 1994 р. київське видавництво «Український письменник» опублікувало її українською мовою (перекладів на жодну з інших слов'янських мов не існує). Зі сторінок книги промовляє щира симпатія автора до України, захоплення героїчною боротьбою козаків за волю. Попри помилки, неточності, упереджені оцінки, узагальнення Ж-Б Шерера звучать цілком по-сучасному: «Цей народ, пам'ять якого повна спогадів про предків, скинув із себе ярмо, – і саме цього не хочуть йому пробачити» [28].

Енциклопедією козаччини можна вважати тритомну «Історію Запорозьких козаків» видатного українського історика, етнографа і фольклориста, академіка Дмитра Яворницького. Уперше надруковане у 1892–1897 рр., це дослідження є одним із найцінніших пам'яток вітчизняної дореволюційної історіографії, важливим джерелом для вивчення історії українського козацтва. Воно по праву вважається одним із ключових серед усіх досліджень козаччини. Вчений зробив вагомий внесок у вивчення минулого українського народу, його тритомна праця залишається актуальною і сьогодні. Багато з наведених Д. Яворницьким даних зараз неможливо віднайти, адже він, як дуже мало хто інший, досліджував козацтво і як етнограф. У першому томі історик змальовує не стільки історію самого козацтва з його гетьманами, війнами, битвами, походами, а звертає увагу на повсякденне життя козаків, їхній устрій. Для збирання цих фактів він звертався до живих ще тоді свідків минулого – старшого покоління, яке чуло від своїх батьків та дідів розповіді з перших вуст. У роботі детально описані усі елементи Січі – від адміністрації, суду, поділу територій і до одягу козаків. Книга переносить читача в епоху справжнього козацького життя Січі. У бібліотеці – в наявності всі три томи цієї праці, в яких висвітлюються питання воєнної історії козацтва, детально описані територія та кордони, природні умови Запорозької Січі, а також військовий устрій та територіальний поділ Запорожжя. Збережено мову оригіналу – адже написана вона в часи Російської імперії, коли був заборонений друк наукових книг українською мовою [29].

У 2000-х роках фонд бібліотеки поповнився книгою «Українське козацтво. Золоті сторінки історії». Це науково-популярне видання належить перу трьох відомих істориків: Олені Бачинській, Тарасу Чухлібу, Віталію Щербаку. У передмові до книги автори зазначають: «...у багатовіковій історії нашої країни особливе місце належить козацтву. За слушним висловом видатного вченого Володимира Антоновича, в ньому найвизраźніше і найяскравіше визначилася та «провідна

ідея, що виявила собою прагнення народу». Немає сумнівів, що основою цієї ідеї був принцип військового демократизму та рівного політичного права для кожної особистості. Ці засади простежуються на прикладі діяльності козацтва у різних сферах суспільного життя, зокрема найбільш виразно в організації війська під час участі у війнах та воєнних походах». Вступ і частину першу «Зародження та еволюція козацтва» написав В. Щербак, він також здійснив загальну редакцію праці. Частину другу «Українська козацька держава» та заключне слово підготував Т. Чухліб, третю частину «Українське козацтво у «після козацьку» добу» – О. Бачинська. Книга видана на якісному папері, у твердій глянцевої обкладинці із золотим тисненням; прикрашена ілюстраціями із зображеннями українських гетьманів [3].

Дещо інші аспекти військової історії України розкриваються у дослідженнях: «Братня навала. Війни Росії проти України XII–XXI ст.» (Київ, 2016), «Битвы за украинские земли» (Харків, 2010), де розглядаються численні військові конфлікти, включно з Вітчизняною війною. Матеріал цих публікацій розрахований на широке коло читачів, тих, хто виявляє інтерес до українсько-російських відносин, військової історії України взагалі.

У книзі «Братня навала» розкривається коріння численних російсько-українських війн, яке сягає ще XII ст. Показано, що саме війни як втілення постійних агресивних планів Московії / Росії заволодіти українськими землями визначали головну вісь російсько-українських відносин. Описано мотиви, визрівання, хронологію війн, їхній перебіг, наслідки та вплив на українську перспективу. У семи розділах видання висвітлюється доволі тривалий період воєнних дій, у т. ч. досі маловідомих читацькому загалу. Наприклад, «Стародубська війна 1534–1537 рр.», «Перемога над московським військом під Ключином (1610) та оволодіння Смоленском (1611), «Рейд гетьмана Петра Сагайдачного на Москву 1618 р.», «Війна Івана Мазепи за незалежність 1708–1709 рр.», «Бій під Богуславою 16 жовтня 1943 р. проти радянських партизанів у Цуманських лісах, бої в Чорному лісі (1944–1949)» та ін. [7].

На широке коло читачів розраховане науково-популярне видання харківського видавництва ИД «Школа» «Битвы за украинские земли». Автор книги В. Потоцький зосереджує свою увагу на найбільш відомих збройних конфліктах, які відбувалися на українській землі з найдавніших часів і до XX ст. У виданні надаються «только саме интересные факты и непредвзятые комментарии к ним. Без цензуры, без идеологии, без искажений и недомолвок». Стисло, але змістовно, подано найвідоміші баталії: «Битва на Синих Водах» (1362), «Битва под Батогом» (май 1652), «Бои за Киев» (січень 1918), «Корсунь-Шевченковская операция» (1944). У виданні детально описані як тактичні, так і стратегічні моменти зазначених подій, тобто увага акцентується на мистецтві того чи іншого ведення бою [19].

Важливий блок книжкових видань Загальної бібліотеки, де розглядається українська військова тематика – це навчальні посібники. Автором «Воєнної історії» у двох частинах, виданої 2012 р. в Одесі, є кандидат військових наук,

доцент Військової академії Л. Болсуновський. Він наголошує, що «... без глибокого знання історії неможливо передбачити майбутнє суспільства. Такий підхід дає змогу правильно зрозуміти місце воєнної історії у підготовці та вихованні офіцерських кадрів, організації збройних сил, країни в цілому» [5]. Видання містить матеріали, зміст яких може бути рекомендовано як навчальний підручник не тільки з воєнної історії України, але й з історії військового мистецтва. Книга охоплює широкий хронологічний період воєнної історії країни: від будівництва армій і розвитку військового мистецтва в період ранньої та нової історії до локальних війн та збройних конфліктів сучасності.

На допомогу курсантам Академії як навчальний посібник при вивченні навчальної дисципліни «Історія війн та воєнного мистецтва» (у т. ч. історії українського війська), 2017 р. побачило світ ще одне видання. Його автором став викладач Академії, кандидат історичних наук, доцент Б. Мунтян. У стислій формі дослідник розглядає війни та розвиток воєнного мистецтва від стародавніх часів і до сучасності, зауважуючи, що за цей історичний період розвитку засобів збройної боротьби відбулося декілька технологічних революцій: винайдення пороху та масове впровадження вогнепальної зброї, прийняття на озброєння ядерної і термоядерної зброї, розроблення і масове впровадження летальних автоматизованих роботосистем тощо. Що важливо, окремий розділ посібника присвячений розбудові Збройних сил України (далі ЗСУ) в умовах незалежності [17].

На особливу увагу, з огляду на воєнну історію нашої країни, заслуговує видання, присвячене 100-річчю Української революції, «Україна: рік 1918-й». Рекомендований до друку науковою радою Науково-дослідницького центру гуманітарних проблем ЗСУ, збірник містить інформаційно-аналітичні розвідки, які висвітлюють події і факти другого року Української національної революції 1917–1921 рр. Добірка змістовних інформаційно-насичених матеріалів ставить за мету формування у читача комплексного уявлення про етапи революційних змагань, їх особливості та результати. У виданні читач знайде цікаву інформацію про утворення Галицької армії, визволення Донбасу армією Української Народної республіки (далі УНР), січневі події в Одесі, бій під Крутами [25].

В останні десятиріччя стрімко зріс інтерес дослідників, читацького загалу до історії, пов'язаної з боротьбою ОУН–УПА. У цій, тривалій час замовчуваній, тематиці допомагають розібратися нашим користувачам публікації політичного і військового діяча, історика, професора Л. Шанковського, зокрема його дослідження проблем, пов'язаних з Українською Повстанською Армією. Взяти хоча б його матеріал, розміщений у книзі «Історія українського війська. Збройні сили сучасної доби за роки 1914–1953» [27]. Цій же темі присвячена книга Головного командування Української Повстанської Армії «Літопис УПА». Це – видання документів і нарративів з історії Української Повстанської Армії, які збереглися в архівах, приватних колекціях та повстанських сховищах. Упродовж 1989–2013 рр. вже вийшло майже 60 томів «Основної» та «Нової» серій «Літопису». Якщо в «Основній серії» публікуються документи і спогади, упорядковані заходами канадського видавничого комітету, то томи «Нової серії» готують до друку

українські науковці на основі унікальних документів, віднайдених у центральних та регіональних архівах України [15].

«Нова серія» започаткована 1992 р. угодою між Інститутом української археології та джерелознавства (м. Київ, Україна) і видавництвом «Літопис УПА» (м. Торонто, Канада). Група науковців Інституту працює над виданням, тісно співпрацюючи з фахівцями держархівів міст Києва і Рівного, Галузевого державного архіву Служби безпеки України, численними регіональними дослідниками. Документи висвітлюють маловідомі читацькому загалу героїчні сторінки боротьби українських повстанців проти німецьких загарбників та радянської влади. Повстанські часописи повертають імена українських патріотів, дають можливість всебічно відтворити історію України в роки Другої світової війни [16].

Не можна оминати увагою блок книжкових видань фонду бібліотеки – «Історія України». Цей розділ пропонує користувачам фундаментальні праці з питань загальної історії держави. Значна частина наявних тут навчальних посібників є джерельною базою для вивчення не тільки загальної історії, але й важливим матеріалом для пізнання вітчизняної військової історії, для формування національно-орієнтованого світогляду, патріотизму у наших користувачів.

Підвищеним попитом у любителів вітчизняної історії користується видання професора Йоркського університету в Торонто, українця за походженням, Ореста Субтельного «Україна: історія» (Київ, 1991). Книга викликає інтерес передусім нетрадиційною концепцією української історії, прагненням автора до максимальної об'єктивності, неупередженим підходом до історичних подій взагалі та військової історії зокрема. У бібліотеці в наявності друге та третє видання цієї фундаментальної роботи [23].

Максимально об'єктивно розглядаються воєнні події на теренах України від давніх часів і до сьогодення у підручнику «Історія України». Його автор, доктор історичних наук, голова мелітопольської «Просвіти» В. Гудзь. Учений дуже вдало систематизував матеріал, враховуючи розбіжність наукових оцінок та велику кількість складних явищ в історії України [8].

У цьому контексті варто відзначити навчальний посібник академіка, доктора історичних наук Л. Корміч і кандидата історичних наук В. Багацького, рекомендований МОН України для вищих навчальних закладів «Історія України від найдавніших часів і до XXI століття», підготовлений з урахуванням сучасних досягнень в історичній науці як в Україні, так і у світі [14]. Дослідники наголошують, що «... предмет історії – це суспільство в усій його повноті, взаємозв'язку, взаємообумовленості його компонентів – матеріального, економічного, соціального життя та людини – в природному, соціальному, історичному контексті. Глибоке й професійне вивчення історії стало нагальною потребою. Однією з найважливіших функцій вітчизняної історії є формування світогляду громадянина, патріота своєї батьківщини» [14]. У підручнику розглядаються основні періоди формування території, суспільства і держави України та політичні, економічні, соціальні і духовні проблеми її розвитку. Видання рекомендується учням гімназій, ліцеїв, коледжів, а також студентам, аспірантам і викладачам закладів вищої освіти України.

Сучасним вимогам викладання історії відповідає навчальний посібник «Історія України», виданий 2006 р. у Львові. Він охоплює 11 тем, містить завдання для самостійного вивчення, порушує проблемні питання, зокрема такі: «Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)», «Формування збройних Сил незалежної України» та ін. [2]. Статус підручника має й «Історія України» авторства О. Бойка, випущена у 2018 р. видавництвом ВЦ «Академія». Видання вирізняється компактністю і лаконічністю тексту, науковою коректністю в оцінках, висвітленням маловідомих подій і фактів. Що важливо, автор аналізує сучасні політичні, соціально-економічні, духовні процеси і тенденції до середини літа 2014 р. [4].

Короткий але цікавий огляд стародавньої, середньовічної, нової та новітньої історії України пропонує у своєму посібнику «Історія України» О. А. Бакалець. Спираючись на багаторічний досвід викладання в обласному гуманітарному ліцеї, в Глухівському національно-педагогічному університеті ім. О. Довженка, автор досить часто дає власні оцінки державним і бездержавним періодам української історії, таким визначним історичним військовим постатям, як адмірал Врангель, Ю. Тютюнник, П. Скоропадський, М. Міхновський, Г. Коссак, А. Ворівода. М. Глуцинський та іншим, значну увагу приділяє діям українського гарнізону під Крутами у січні 1918 р. [2].

Роль особистості в історії й досі є однією з найбільш дискусійних тем для вечних. Проте важко заперечити, що воля, діяльність окремої людини здатні переломити, здавалося б, неминучий хід подій. Минуле українського народу багате на визначні постаті. Недаремно цілі етапи вітчизняної військової історії пов'язані з такими іменами, як І. Мазепа, С. Петлюра, С. Бандера. Фонд нашої бібліотеки у 1990-х роках поповнився декількома виданнями, присвяченими політичному портрету Івана Мазепи. Це, зокрема, книга Ілька Борщака і Рене Мартель «Іван Мазепа», дослідження шведського письменника Альфреда Єнсена «Мазепа», колективне художньо-документальне видання київського видавництва «Веселка» «Іван Мазепа», праця видатного історика XIX ст. Миколи Костомарова (надрукована за виданням «Зібрання творів М. І. Костомарова»). Користується підвищеним попитом у курсантів монографія І. Борщака «Великий мазепинець Григор Орлик, генерал: поручник Людовика XV (1742–1759)». В історичному нарисі йдеться про яскраву воєнну долю «одного з найактивніших учасників визвольних змагань після мазепинського періоду нашої історії». Наводяться маловідомі документальні джерела [6].

Істотно поглиблює розуміння цієї теми книга Гната Хоткевича «Два гетьмани». В полі зору українського письменника – два гетьмани, перший з яких – Богдан Хмельницький (1595–1657) стояв біля витоків ідеї української державності, а другий – Іван Мазепа (1639–1709) намагався втілити цю ідею в життя. Роздуми автора про трагічні сторінки української воєнної історії – глибокі, об'єктивно логічні. Невеликі обсяги двох розповідей вміщують багатий архівний матеріал, що також прибавляє увагу читача [26].

У дев'ятому випуску серії «Шкільна програма», започаткованої видавництвом «Маяк» разом із редакцією всеукраїнської газети «РІНО», пропонуються

короткі есе про козацьких вождів та полководців XV–XVI ст. Славну воєнну історію України тут розкрито через долю восьми відомих постатей козацької доби. Автором цих нарисів є відомий письменник, автор понад 30 художніх, публіцистичних книг, лауреат Міжнародної літературної премії ім. О. Дюма, академік Б. Сушинський. У передмові до видання зазначено, що книга має велике пізнавальне значення й може бути однаково цікавою, корисною як для учнів, студентів, так і для вчителів, викладачів закладів вищої освіти, науковців – для всіх, хто виявляє інтерес до військової історії України. «Вона – добрий посібник у патріотичному вихованні воїнів Української армії»[24].

Одним із найважчих періодів в історії українського народу було ХХ ст. На політичній арені з'явилися постаті, які своєю діяльністю змінювали його долю. Лідери-військовики – Симон Петлюра, Павло Скоропадський, Нестор Махно, Євген Коновалець, Степан Бандера, Роман Шухевич продовжували справу своїх попередників.

Для тих, хто виявляє інтерес до постаті Симона Петлюри наша бібліотека пропонує четвертий і п'ятий томи праць Голови Директорії і Головного Отамана військ УНР, де вміщено його маловідомі статті, а також досі неопубліковані листи та документи, присвячені розбудові Української держави. Тут опублікований Перший статут збройних сил УНР, підписаний С. Петлюрою 17 грудня 1917 р., накази С. Петлюри про складання реєстрів армії Української Народної Республіки по кожній четі, або інституції при армії окремо; накази війську Української Народної Республіки та накази командування військами УНР тощо [22].

Ілюстроване видання Українського інституту національної пам'яті та музею Української Народної Республіки, присвячене 130-річчю від дня народження Голови Директорії і Головного Отамана Війська УНР С. Петлюри, містить унікальні документи і матеріали, що висвітлюють життєвий шлях національного героя на тлі боротьби українського народу за державну самостійність у період революції 1917–1921 рр. Текст видання органічно доповнюють унікальні фотодокументи, світлини з фондів музею Української Народної Республіки [10].

Також бібліотека має книгу, присвячену життю і діяльності видатного українського воєначальника, авторитетного дослідника історії Збройних Сил України, генерал-хорунжого Армії УНР Всеволода Петріва, скандинава за походженням, який очолив Генеральний штаб у вигнанні після переходу армії УНР за Збруч у листопаді 1920 р. Одним із головних завдань генерала В. Петріва було створення власної військової доктрини, яка, на думку Головного Отамана в екзилі С. Петлюри, «диктується вимогами державного характеру» [21]. До речі, саме С. Петлюра доручив В. Петріву «організувати видання серії збірників наукових праць військової тематики під загальною назвою «Українська Республіка і її військо», сподіваючись, що вміщені в них матеріали закладуть науково-теоретичні підвалини нової військової доктрини» [21]. Ця колективна праця є своєрідною настільною книгою для українського вояцтва.

Наші користувачі часто беруть до рук книгу М. Посівнич «Роман Шухевич», присвячену Головному командувачу УПА, генерал-хорунжому УПА Р. Шухевичу, який займав одне з провідних місць в українському визвольному русі ХХ ст. «Для Шухевича справою всього життя було військове мистецтво та вишкіл кадрів для української армії», – стверджує автор книги [18]. Цей нарис, розрахований на широке коло читачів, випущений у серії «Бібліотека української родини «Військові діячі» [18].

З об'єктивних причин у кожному бібліотечному закладі України існує достатньо великий масив літератури, який сформувався у радянський період. Він присвячений різним періодам воєнної історії країни – Перша та Друга світові війни, відома в історичній радянській історіографії – Громадянська війна (1918–1920). Не є винятком і Загальна бібліотека Військової академії, адже цей ресурс становить значну частину її фондів і може бути використаний як цінна джерельна база для вивчення вітчизняної воєнної історії. Хоча, звичайно, виховний та інформативний потенціал цих видань потребує окремого бібліографічного аналізу.

Тематичний різновид цих видань доволі широкий – популярна та художня література, монографічні та мемуарні твори, мемуарно-художні видання. Більшість з них – це книги переважно історичного та біографічного характеру. Кожне видання є документальним ресурсом для дослідження воєнної історії країни, незважаючи на характерний для радянського періоду військової історії громадянський чи патріотичний пафос. Враховуючи специфіку нашого навчального закладу, бібліотека використовує тематичну класифікацію під час розкладу цієї частини фонду з акцентом на професійні напрями.

Зазначимо, що військова історія України перебуває ще в стадії розроблення та трансформації, переглядаються напрацювання воєнної історії минулих років, досліджуються важливі для національної історії воєнні події. Розробленням проблематики займаються як самі науковці так і створений у 2001 р. Український інститут воєнної історії, під керівництвом якого видається багатoproфільний журнал «Воєнна історія». Це періодичне видання істотно доповнює інформаційний ресурс нашої бібліотеки.

Список бібліографічних посилань

1. Бастіон і Батурин. Торонто; Львів, 2012. 94 с.
2. Бакалець О. А. Історія України з найдавніших часів до початку ХХІ століття : навчальний посібник, Львів: «Магнолія 2006», 2010. 579 с.
3. Бачинська О. А., Чухліб Т. В., Щербак В. О. Українське козацтво. Золоті сторінки історії. Київ : ПП «КРИСТАЛ БУК», 2015. 400 с.
4. Бойко В. Д. Історія України. Київ : Академія, 2018. 720 с.
5. Болсуновський Л. І. Воєнна історія: навчальний посібник. Одеса, 2012. Ч. 1. 348 с.; Ч. 2. 332 с.
6. Борщак І. Великий Мазепинець Григор Орлик, генерал-поручник Людовика XV (1742–1759). Львів : «Червона Калина», 1991. 208 с.
7. Брехуненко В. «Братня» навала. Війни Росії проти України ХІІ–ХХІ ст. / В. Брехуненко, В. Ковальчук, М. Ковальчук, В. Корнієнко; за заг. ред. В. Брехуненка. Київ : ПП Н. Брехуненко, 2016. 247 с.
8. Гудзь В. В. Історія України : підручник для студ. неіст. спец. вищ. навч. закл. Київ : Вид. дім «Слово», 2003. 616 с.

9. Дояр Л. Знищення радянського періоду вітчизняної історії як визначальний напрям гуманітарної політики сучасної України. *Вісник Книжкової палати*. 2019. № 11. С. 21.

10. Симон Петлюра (1879–1926). Український Інститут Національної пам'яті та музей Української Народної республіки. Київ, 2009.

11. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.) / [І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів та ін.; упоряд. Б. З. Якимович]. 4-те вид., змін. і допов. Львів : Світ, 1992. VIII, 702 с. : іл.

12. Історія українського війська [І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів та ін.; упоряд. Б. З. Якимович]. 5-те вид., змін. і допов. Київ : Варта, 1994. 1312 с.

13. Комаринська З. М. Історія України : навч. посіб. Львів : Магнолія. 2006. 456 с.

14. Кормич Л. І. Багацький В. В. Історія України від найдавніших часів і до ХХІ століття. Харків : «Одісей», 2002. 513 с.

15. Літопис Української Повстанської Армії. Торонто; Львів, 1992–1993. Кн. 2. Т. 19.

16. Літопис УПА. Київ; Торонто, 1995.

17. Мунтян Б. І. Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі історія українського війська) : навч. посіб. Одеса, 2017. 215 с.

18. Посівнич М. Роман Шухевич. Київ : ТОВ Атлант ЮЕМС. 2007. 116 с.

19. Потоцький В. Битви за українские землі. Харьков : ИД «Школа». 2010. С. 2.

20. Разин Е. А. История военного искусства: В 3-х т. Санкт-Петербург : ООО «Издательство Полигон», 1999. 1952 с.

21. Сергійчук. В. Українські державники: Всеволод Петрів. Київ : ПП Сергійчук М. І., 2008.

22. Симон Петлюра. Статті. Листи. Документи. Київ : ПП Сергійчук М. І., 2006. Т. IV. 704 с. Т. V. 632 с.

23. Субтельний О. Україна: історія / пер. з англ. Ю. І. Шевчука; вст. ст. С. В. Кульчицького. Київ : Либідь, 1991. 512 с.

24. Сушинський Б. І. Козацькі вожді України. Одеса : «Маяк» РІНО, 1996. 270 с.

25. Україна: рік 1918-й. До 100-річчя Української революції: збірник інформаційно-аналітичних матеріалів / Н. А. Агаєв, А. Б. Дейко, В. В. Марасва та ін. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2018. 69 с.

26. Хоткевич Гнат. Два гетьмани. Хмельницький і Мазепа. Київ : Дніпро, 1991. 107 с.

27. Шанковський Л. Українська Повстанська Армія. *Історія українського війська. Збройні сили сучасної доби за роки 1914–1953*. Львів : Світ, 1996. 192 с.

28. Шерер, Жан-Бенуа. Літопис Малоросії, або Історія козаків-запорозців та козаків України, або Малоросії: пер. з фр. В. В. Коптілов. Київ : Укр. письменник, 1994. 311 с.

29. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків : У 3 т. Київ : Наукова думка, 1990. 1072 с.